

Impactmeting

Stichting KernKracht

De waarde van de Koolmees Impactmeting 2024

HET INSTITUUT VOOR
PUBLIEKE WAARDEN

Dr. A.J. Kruiter

6 mei 2025

GASTEN OVER DE KOOLMEES

“Door in De Koolmees te zijn kon ik voorkomen dat het verder bergafwaarts met mij ging, met mijn angst en jeugdtrauma’s en het niet meer kunnen slapen. Ik had me bijna op laten nemen bij de GGZ toen ik van De Koolmees hoorde. Voor het eerst sinds langere tijd was ik er weer onder de mensen. Begrip ervaren van ervaringsdeskundigen.... Ziek mogen zijn en toch erbij te horen.... Ik kon mijn verhaal niet goed kwijt bij familie en vrienden en hier kreeg ik de ervaring dat ik er mocht zijn met mijn problematiek. Ik voelde me begrepen en gehoord.” – **Gast van de Koolmees**

“Ik kom meer uitgerust en dus ook met meer energie uit het herstelhuis. In de kliniek was de situatie regelmatig verre van rustig en erg klinisch. Mensen zijn daar toch meer in een andere staat van ‘zijn’. Ik voelde me meer geborgen en veilig in De Koolmees. Deze plek gaf me meer rust en regelmatigheid en dus ook minder chaos. Ik kon hier bijvoorbeeld mijn kamerdeur openlaten zonder deze op slot te hoeven doen. In de kliniek kwam ik regelmatig mensen op mijn kamer tegen die daar niet hoorden te zijn, dit zorgde voor een gevoel van onveiligheid. Ik ben blij dat ik deze keer niet naar de kliniek gegaan ben maar naar de Koolmees.” – **Gast van de Koolmees**

“Tijdens mijn Jeugd heeft 6 maanden isolatie me geen goed gedaan. Ik heb vanwege de nare periodes nog steeds heel weinig vertrouwen in de hulpverlening. Door de schimmel in mijn huis kreeg ik tijdens de afgelopen weken last van mijn longen en hierdoor moest ik naar het ziekenhuis. Daar voelde ik me niet fijn door de manier waarop ze met mij omgingen. Daarom ging ik uit het ziekenhuis en naar de Koolmees. Bij de Koolmees kwam ik erachter dat ik niet de enige ben met problemen. Ik voelde me veilig, gezien en gehoord. Ik ging met een goed gevoel naar huis.” – **Gast van de Koolmees**

“Ik mag hier zomaar binnenlopen en de vrijheid om te doen en laten wat ik wilde zorgde voor een fijn en huiselijk gevoel. Ik mag hier zijn en ik heb zelf de regie. Ik vind het heel fijn dat alle medewerkers hier hun eigen ervaring inzetten. Ik kon hier om advies vragen en kreeg dat ook vaak. Gelijkwaardigheid is hier heel prettig en als ik iemand nodig had, dan kan ik zo naar iemand toestappen. In de klinische zorg werd vrijwel niet naar mij geluisterd. Ook het contact met andere gasten heb ik als prettig ervaren. Ik heb voorheen een bed op recept gehad, waar ik niet altijd baat bij had. Het was ver reizen en het was dan vaak een gesloten setting. In plaats van naar de GGZ kan ik nu naar de Koolmees. Het feit dat ik hier vaker mocht terugkomen en langer mocht verblijven zorgde voor meer rust.” – **Gast van de Koolmees**

“Dit is vele male beter dan een opname in een kliniek. Juist door gesprekken met gasten en medewerkers met ervaringsdeskundigheid, het delen van ervaringen, verschillende oplossingen zien, krijg ik het gevoel dat ik niet de enige ben. Je sluit hier vriendschappen met andere gasten omdat je hier een huishouden draait.” – **Gast van de Koolmees**

“Ik heb de mensen van het Leger des Heils binnengelaten en ook de gesprekken met de onafhankelijk client ondersteuner van KernKracht zijn heel helpend geweest. De beslissing om deze mensen ook echt letterlijk binnen te laten is voor mij belangrijk geweest op weg naar herstel. Als ik niet naar de Koolmees was gekomen had ik waarschijnlijk niet meer in mijn huis kunnen wonen, en had de GGD ingegrepen. Door alle hulp heb ik weer hoop op dat mijn huis weer een fijn huis wordt om in te wonen.” **Gast van de Koolmees**

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding: De Impact van de koolmees.....	4
2. Hoe meet je de impact van een herstelhuis?	6
3. de impact na verblijf in de koolmees (72 gesprekken).....	10
4. De Impact na zes weken (25 gesprekken)	17
5. De impact in de woorden van Medewerkers (betaald en vrijwillig)	21
6. Conclusie en aanbevelingen	25
 Bijlage 1: Vragenlijsten	 28
Bijlage 2: Flyer De Koolmees.....	30
Bijlage 3: Flyer KernKracht	29

1. INLEIDING: DE IMPACT VAN DE KOOLMEES

“Ik werd hier gezien, gehoord en serieus genomen en daar ben ik dankbaar voor. Dit voelde ik tijdens mijn opnames niet, daar was je meer een ‘nummer’.

De Koolmees is een Herstelhuis en een initiatief van stichting KernKracht. KernKracht is een Zelfregie en Herstel organisatie/ belangenorganisatie ter bevordering van psychische, sociale en maatschappelijk gezondheid. KernKracht zet zich in voor mensen die te maken hebben met een psychische kwetsbaarheid. Inclusief mensen met een verslaving en die dak- en thuisloos zijn en in de maatschappelijke opvang verblijven en voor hun naasten. Bij KernKracht zet iedereen zijn eigen ervaring functioneel in.

Vanuit die gedachte is ook de Koolmees geboren. Een laagdrempelige plek, waar mensen kunnen verblijven en weer grip kunnen krijgen op hun herstel. Een team van betaalde en onbetaalde medewerkers organiseert de Koolmees. Hun ervaringsdeskundigheid speelt een belangrijke rol. Het is ook goed om te weten wat de Koolmees niet is. Op de website lezen we: 'Het Herstelhuis is geen psychiatrische kliniek, verslavingskliniek of opvang bij (dreigende) dakloosheid. Mentale of lichamelijke zorg wordt door ons niet geboden. (...). Heb je een crisisbehandeling, opname of opvang nodig? Dan kunnen wij geen logeerplek bieden, maar we denken met je mee wat wel nodig is. De Koolmees is geen zorgvoorziening, maar een Herstelhuis.'

De Koolmees is er voor inwoners uit de regio Midden-Holland. Mensen uit de gemeenten Gouda, Zuidplas, Waddinxveen, Bodegraven-Reeuwijk en Krimpenerwaard kunnen in de Koolmees terecht. Deze gemeenten financieren de Koolmees samen met verzekeraar VGZ. Ook ontvangt de Koolmees particuliere donaties. KernKracht won ooit onder de noemer 'herstelhotel', de prijs voor het beste idee voor maatschappelijke zorg Midden Holland. Uiteindelijk is De Koolmees gerealiseerd in 2023.

Toen de plannen voor de Koolmees nog in ontwikkeling waren, vroeg Stichting KernKracht het Instituut voor Publieke Waarden (IPW) mee te denken over het een manier om de resultaten van de Koolmees in kaart te brengen en te meten. IPW heeft ruime ervaring met actieonderzoek in de publieke sector. Met actieonderzoek bedoelen we dat we graag samen met initiatiefnemers, financiers en overige betrokkenen, de waarde van nieuwe initiatieven onderzoeken. Initiatieven die zo nieuw zijn, dat er nog geen standaard meetinstrumenten voor bestaan.

Daarnaast is IPW als actieonderzoeksinstituut al langer betrokken bij de Zelfregie en Herstelbeweging. Zo schreven we in 2018, 'De Waarde van Zelfregie en Herstelinitiatieven',¹ dat was gebaseerd op een onderzoek naar het functioneren van Zelfregie en Herstelinitiatieven. Daarnaast ontwikkelde de afgelopen 3 jaar IPW samen met MIND, de NVZH en Oranjefonds een groeiprogramma voor Zelfregie- en Herstelinitiatieven met de titel: 'Herstel Dichtbij'.

Juist om die reden vindt IPW het interessant om ook na te denken over een manier om de impact van herstelhuizen te meten. Omdat we denken dat ze een beweging vertegenwoordigen die belangrijk en relevant is voor de toekomst. Omdat ze vaak draaien op ervaringsdeskundigen. Omdat ze vaak laagdrempelig georganiseerd zijn (in buurten en wijken en 'indicatievrij' werken) en omdat ze in alles het gewone leven (in

¹ [https://vng.nl/sites/default/files/2021-04/ipw - de waarde van zelfregie en herstelinitiatieven.pdf](https://vng.nl/sites/default/files/2021-04/ipw_-_de_waarde_van_zelfregie_en_herstelinitiatieven.pdf)

plaats van specialistische zorg) uitstralen. Met het nadenken over de impact van De Koolmees deed die kans zich voor.

Voor de duidelijkheid: dit is geen evaluatie van de Koolmees, een bedrijfsmatige analyse of een inhoudelijke- of procesmatige evaluatie. Deze rapportage geeft een antwoord op de vraag wat de impact van de Koolmees is. Niet specifiek een antwoord op de vraag hoe de Koolmees dat precies doet. Daar is een ander type onderzoek voor nodig.

Hieronder gaan we in op de aard van de impactmeting die we samen met de stuurgroep ontwikkelden. In de stuurgroep zitten vertegenwoordigers van de gemeenten Midden Holland, Coöperatie VGZ, GGZ Rivierduinen en KernKracht. We willen medewerkers (betaald en vrijwillig) en gasten van De Koolmees die hun verhalen hebben gedeeld en de stuurgroep leden zeer bedanken.

Dr. AJ Kruiter
Actieonderzoeker IPW

2. HOE MEET JE DE IMPACT VAN EEN HERSTELHUIS?

“Ze hoefden thuis niet op hun tenen te lopen na mijn therapie, omdat ik hier terecht kon. Zo konden ook zij even opladen.”

Wie iets nieuws gaat doen, komt altijd voor de opgave te staan om goed na te denken over de manier waarop het succes (of falen) van het nieuwe initiatief gemeten kan worden. Sectoren en voorzieningen die al jarenlang bestaan kennen hun eigen manier van meten en monitoren. Neem de ROM in de GGZ of de CITO in het onderwijs, bijvoorbeeld.

Voor herstelhuizen bestaat een dergelijke gestandaardiseerde monitor niet. Toch is het belangrijk om het effect van herstelhuizen in het algemeen en de Koolmees in het bijzonder goed te meten. In de eerste plaats omdat ze veel potentie voor de toekomst herbergen. Of het nu gaat over het verder vermaatschappelijken van de zorg, of preventie, het versterken van de sociale basis, of een oplossing bieden voor de personeelstekorten, herstelhuizen bieden veel kansen. De gedachte dat mensen elkaar verder helpen, op een laagdrempelige manier, zeker ook als het gaat om mensen met een psychische kwetsbaarheid, vat overal post. Dat mentale gezondheid niet een individuele, maar een gezamenlijke opgave is, klinkt steeds vaker.

Een landelijk dekkend netwerk van laagdrempelige steunpunten die genoemd worden in het IZA akkoord, maar ook de oprichting van de Nederlandse Vereniging voor Zelfregie en Herstel (NVZH) dat al langer voor een landelijk dekkend netwerk voor Zelfregie en Herstelinitiatieven pleit, spreken boekdelen. Initiatieven waarin mensen die ervaringsdeskundig zijn elkaar verder helpen zitten in de lift. Herstelhuizen maken daar onmiskenbaar onderdeel van uit.

Juist daarom is het zo belangrijk om de impact van herstelhuizen te meten. Zodat bij succes opschaling kan plaats vinden. Zodat bij succes wellicht structurele financiering in het verschiet ligt. En om van te leren: hoe meten we de impact van een herstelhuis eigenlijk? En vooral ook omdat er verschillende stakeholders belang bij hebben. Zo wordt de Koolmees gefinancierd door de 5 gemeenten in Midden-Holland en Coöperatie VGZ. Het is dus van belang om vast te stellen wat er precies voor die investering terugkomt. Vooral omdat initiatieven zoals herstelhuizen vaak tussen de wal van de gemeentelijke financiering en het schip van de zorgverzekeringsfinanciering komen te vallen. Dat maakt ze kwetsbaar.

Maar die vraag naar het resultaat is niet heel eenvoudig te beantwoorden. Wat is de waarde van herstel? Hoe weten we of een logeerplek werkt? En voor wie precies? En hoe lang? En hoe komen we daarachter? En als we dat uitgebreid gaan meten, gaat dat dan niet ten koste van het laagdrempelige karakter van de Koolmees?

Gelukkig is er een stuurgroep opgericht ten behoeve van een goede start en ontwikkeling van De Koolmees. In die stuurgroep zitten de financiers van de Koolmees. Als onderzoekers waren we daar blij mee omdat het de kans biedt om samen met de stuurgroep na te denken over de ‘sturingsinformatie’ die een impactmeting moet opleveren. Ofwel: wat wil de stuurgroep graag weten om goed te kunnen sturen?

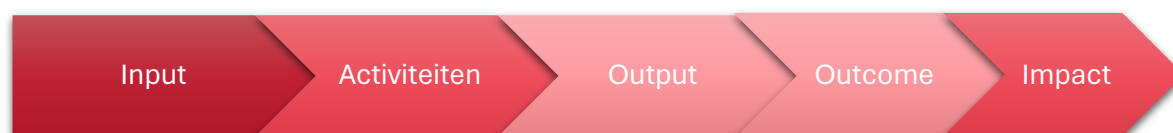
Omdat dat een hele brede vraag is, hebben we daar samen met de stuurgroep in twee sessies aandacht aan besteed. Dat hebben we gedaan met behulp van de zogenaamde Theory of Change (TOC). Dat is een model aan de hand waarvan je goed na kan denken over de verandering die je wil zien, en hoe je die verandering kan monitoren. Samen met de stuurgroep heeft IPW een TOC voor De Koolmees ontwikkeld. Op basis van die TOC hebben we vervolgens de impactmeting ingericht. Hieronder zullen we die TOC kort toelichten. Juist omdat we

deze manier van impactmeting samen met de stuurgroep van de Koolmees ontwikkeld hebben, besteden we er hieronder aandacht aan.

Theory of Change

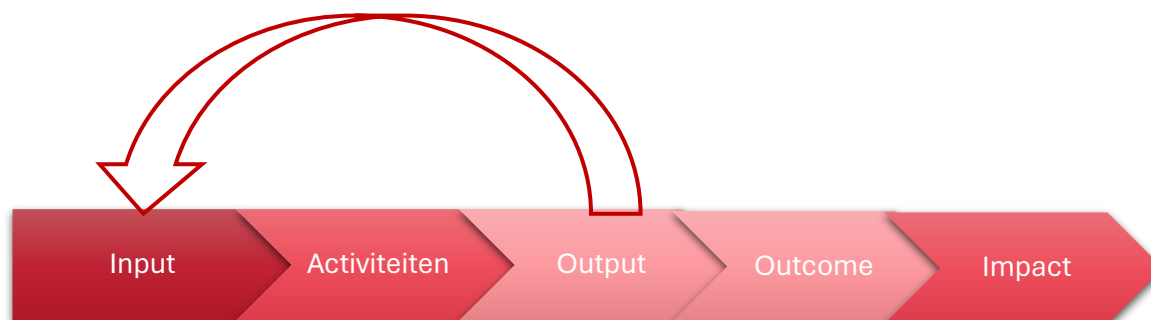
Wat is een theory of change en wat kun je er mee? In de vorige eeuw richtten we veel publieke en private organisaties in via de zogenaamde logische productieketen. Er was altijd een zekere input: geld, grondstoffen, arbeid, kennis, kapitaal, en bij publieke organisaties: wetten en budgetten. Met die input gingen organisaties activiteiten ontplooiën. Zoals auto's maken, of corporatiewoningen bouwen of uitkeringen verstrekken, zorg leveren of kinderen onderwijzen. Op een gegeven moment wilden organisaties graag het effect van die activiteiten en die input meten. En dus ontwikkelden ze zogenaamde output- indicatoren.

Figuur 1: logische productie keten, vorige eeuw.



Wat we vooral in de publieke sector zagen: op het moment dat we zicht kregen op het effect (de outputindicatoren) kwam er vaak weer nieuw geld en een nieuwe wet (input), en begon het weer van voren af aan (zo gingen we bijvoorbeeld van de Bijstandswet, naar de WWB, naar de participatiewet en de Participatiewet 2015). Daardoor kregen we nooit echt zicht op de outcome (wat is het effect van al die output?), laat staan op de impact van beleid en andere overheidsinterventies.

Figuur 2: Output is iets anders dan impact



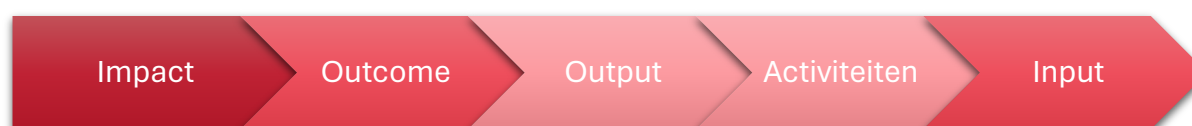
Vernieuwende organisaties in de 21^e eeuw draaien de 'logische productie keten' om. Ze willen niet zozeer 'produceren', maar 'impact maken'. Ze redeneren consequent van 'impact naar input'. Ze richten hun organisatie in op basis van waar ze naar toe willen (impact), niet op basis van de middelen die ze krijgen. Of: ze richten zich op waar ze naar toe willen (impact), niet op wat ze nodig hebben (input). Deze manier van denken begon bij veel innovatieve bedrijven, maar vatte snel post in de publieke sector. De kern: om impact te maken moet er een logisch verband bestaan tussen waar je naar toe wil (impact), hoe je weet of dat lukt (outcome), of je dat kan meten (output), wat je daarvoor moet doen (activiteiten) en wat je daarvoor nodig hebt (input).

Het is een manier om logisch te beschrijven welke verandering je wilt bewerkstelligen en hoe je kan meten of je op de goede weg bent. Je meet de ontwikkeling die je wil zien, en niet 'slechts' de output van je productie.

Een 'Theory of Change' onderbouwt aldus de manier waarop een organisatie tot impact kan komen. Bij het opstellen van een TOC gaat IPW altijd uit van de volgende, expliciet samenhangende vragen:

- Wat willen we bereiken? (impact)
- Hoe weet je of dat gelukt is? (outcome)
- Kun je dat meten? (output)
- Wat gaan we doen om dat te bereiken? (activiteiten)
- Wat hebben we daarvoor nodig? (geld, middelen, mensen: input)

Figuur 3: TOC: vertrekken vanuit impact.



Kortom: met een 'verandertheorie' of een 'transformatietheorie' (theory of change) denk je na wat je als organisatie moet doen, waar je naar moet kijken, wat je moet meten en wat je nodig hebt om de impact te maken die je wil. Op die manier is de body of knowledge rondom de 'theory of change' en het de term 'impact' verbonden. Dat maakt deze manier van kijken uitermate geschikt om impact van vernieuwende initiatieven te meten.

TOC De Koolmees

Langs de bovenstaande lijnen hebben we samen met de stuurgroep een TOC voor de Koolmees opgesteld. Dat betekent dat we de vragen die we hierboven formuleerden samen beantwoord hebben. Hieronder zetten we de TOC van de Koolmees uiteen. Voor een impact meting is het immers van belang om te weten welke impact de stuurgroep voor zich ziet en hoe we die in kaart kunnen brengen.

1. IMPACT: HERSTEL

Wat willen we bereiken?

De impact van de Koolmees is het mogelijk maken van herstel.

Daaronder verstaan we:

- Een plek om tot rust te komen
- Voor jezelf en voor je omgeving
- Zodat je kan werken aan persoonlijk en maatschappelijk herstel

2. OUTCOME: DOORBREKEN PATRONEN

Hoe weten we of dat gelukt is?

Als mensen patronen doorbreken

Daaronder verstaan we:

- Voorkomen zware zorg (intramurale opnamen)
- Mensen herstellen persoonlijk en maatschappelijk
- Terugval, recidive en opnames nemen af

3. OUTPUT

Kunnen we dat meten?

- Afname aantal trajecten (persoonlijk herstel)
 - Kunnen we uitvragen en monitoren
- Iets terug willen doen (maatschappelijk herstel)
 - Kunnen we uitvragen (intentie) en vaststellen
- Voorkomen dat het slechter wordt (geen toename)
 - Kunnen we na zes weken vragen en vaststellen

Op basis van de bovenstaande exercitie spraken we met de stuurgroep af, dat we de impact op een bepaalde manier zouden meten:

- Alle gasten van de Koolmees wordt tijdens een incheck gesprek naar de reden van hun bezoek gevraagd, en bij het verlaten van de Koolmees volgt er een uitcheck gesprek waarin ook gevraagd wordt naar wat de Koolmees betekent heeft.
- Aan 25 gasten wordt zes weken na het verlaten van de Koolmees gevraagd wat de Koolmees voor ze betekent heeft (zo krijgen we meer zicht op de impact van de Koolmees na het verlaten van de Koolmees).
- We gaan in gesprek met de vrijwillige en betaalde medewerkers van de Koolmees om hen te vragen naar wat zij denken dat de betekenis van De Koolmees is.

Daarbij besprak de stuurgroep dat het verzamelen van data rondom de Koolmees ingewikkeld is om in ieder geval drie redenen:

- 1) De Koolmees is laagdrempelig. Dat betekent dat mensen geen indicatie krijgen voor de Koolmees. Er is ook geen behandelplan, of een beschikking. Immers, dat zou weer ten koste gaan van de laagdrempeligheid. Maar dat betekent ook dat de informatie uit bijvoorbeeld beschikkingen en behandelplannen niet beschikbaar is voor een meting.
- 2) Als de Koolmees doet wat het moet doen, voorkomt de Koolmees terugval en zwaardere zorgtrajecten. De Koolmees heeft dan een 'preventieve' functie, z gezegd. Maar het meten van iets dat je voorkomt is per definitie ingewikkeld. Je weet immers nooit zeker of zwaardere zorg anders 100% zeker had plaats gevonden.
- 3) Deelnemers alsnog aan een strikte meting onderwerpen gaat ten koste van het gedachtegoed van De Koolmees. Het kan drempels opwerpen of zelfs herstel belemmeren bij mensen die veel enquêtes en vragenlijsten in hun leven hebben moeten invullen en die wellicht associëren met zorg die minder goed aansloeg. Ook om die reden hebben de medewerkers van de Koolmees de gesprekken (incheck gesprek, uitcheck gesprek, 'na zes weken' gesprek), gevoerd. Wel hebben wij de vragen met hen en de stuurgroep afgestemd.

Hieronder gaan we in op deze verschillende metingen. In hoofdstuk 3 bespreken we vooral de resultaten van het incheckgesprek en het uitcheckgesprek met 72 deelnemers. In hoofdstuk 4 gaan we dieper in op de gesprekken met de 25 deelnemers die na zes weken zijn geïnterviewd. In hoofdstuk 5 gaan we in op het gesprek met de vrijwilligers. In hoofdstuk 6 trekken we conclusies en formuleren we een aantal lessen over deze manier van impact monitoring.

3. DE IMPACT NA VERBLIJF IN DE KOOLMEES (72 GESPREKKEN)

“Ik ben een drietal keren opgenomen geweest. Twee keer binnen de GGZ in verband met middelengebruik en hersenletsel. En één keer op een andere plaats voor mijn hersenletsel. Ik voelde me bij de Koolmees meer gehoord. Ik kon vertellen wat ik wilde vertellen. Dit heb ik bij eerdere opnames nooit zo ervaren. Als ik ooit weer zo onrustig ben zal ik eerder de Koolmees bellen.”

In 2024 zijn 72 mensen te gast geweest in De Koolmees. We kunnen dus meten wat de Koolmees voor hen betekend heeft. Hierboven zetten we uiteen hoe we dat willen doen. In de tabel hieronder sommen we op waar de verschillende gasten vandaan kwamen.

Tabel 1: Aantal deelnemers per gemeente

Gemeente	Aantal gasten
Gouda	38
Zuidplas	9
Waddinxveen	5
Reeuwijk Bodegraven	7
Krimpenerwaard	10
Overig	3
Totaal	72

Tijdens het incheckgesprek is de gasten gevraagd wat de reden is voor hun verblijf in de Koolmees. Hieronder sommen we de verschillende redenen op.

Tabel 2: Reden aanmelden bij Koolmees.

Thema	Reden	Aantal gasten
Thuisituatie	Onrust Thuis	7
	Gezinsdynamiek	27
	Verbouwing	4
Persoonlijk	Onrust in zichzelf / Crisis	7
	Eenzaamheid	6
	Slechte zelfzorg	2
Psychische kwetsbaarheid	Suïcidale gedachten	1
	Verslaving	5
	Overig	13
	Totaal	72

De redenen voor aanmelding verschillen. De verschillende redenen kunnen we opdelen in drie thema's: de thuisituatie, persoonlijke redenen en redenen die te maken hebben met een psychische kwetsbaarheid. Vanzelfsprekend zit er overlap tussen deze thema's. We hebben hier vooral de hoofdredenen geregistreerd die

mensen als eerste noemden. De grootste categorie bestaat uit 'gezinsdynamiek'. Daaronder verstaan we dat mensen in hun thuissituatie niet de rust, de veiligheid of de structuur kunnen vinden om aan hun herstel te werken. Dan kan aan huisgenoten liggen, maar ook aan andere factoren (buren en ex-partners bijvoorbeeld). Daarnaast valt de categorie 'verbouwing' op. Het gaat hier vooral om gasten die slecht tegen prikkels kunnen, en tijdens de verbouwing van hun (sociale) huurwoning in de Koolmees verbleven zodat de verbouwing door kon gaan. Daarnaast is eenzaamheid een belangrijk thema.

De categorie 'overig', onder het thema psychische kwetsbaarheid, omvat bijvoorbeeld psychoses, dissociaties en conversie- of dwangstoornissen.

Alle gasten zijn direct na hun verblijf gevraagd wat er voorkomen is door hun verblijf in de Koolmees. Die vraag komt voort uit de TOC die we over de Koolmees opstelden. Immers, het voorkomen van zorg en problemen is een belangrijke uitdrukking van de impact. Hun antwoorden hebben we opgesomd in tabel 3.

Tabel 3: Wat heeft de Koolmees helpen te voorkomen?

Thema	Reden	Aantal gasten
GGZ Trajecten	Crisisopname (en vervolg)	17
	Langdurig verblijf GGZ	4
Verslavingszorg	Detox	3
	Verblijf verslavingskliniek	5
Overig	Inzet politie (Huiselijk geweld, burenruzie)	4
	Huiselijk geweld (zonder politie interventie)	4
	Overig	25
Onbekend	Voor nu geen inzicht in wat voorkomen is	17
	Totaal	72

We zien dat 55 gasten (76,4%) konden aangeven dat De Koolmees al na hun verblijf effect had gehad. Op 72 gasten is de categorie 'overig' vrij fors. Daarom specificeren we die categorie in de tabel hieronder.

Tabel 4: Categorie overig: Wat heeft de koolmees helpen te voorkomen?

Categorie	Aantal gasten
Eenzaamheid	7
Ziekenhuisopname	3
Dakloosheid	3
Echtscheiding	2
Burn Out	2
Blowen	1
Stress gezin	1
Uithuiszetting en alcoholgebruik	1

Uitval vrijwilligers werk	1
Burenruzie	1
Beschermd wonen	1
Verblijf vrouwenopvang	1
Geen kans terugkeer maatschappij	1
Totaal	25

Een manier om uit te drukken wat er voorkomen is, is het uitdrukken van voorkomen zorg in financiële middelen. Zoals we eerder stelden is het moeilijk exact vaststellen om hoeveel geld dat gaat. Wel kunnen we een berekenende inschatting maken. Dat zullen we hieronder doen. In het zwart beschrijven we zorgkosten (verzekeraar). In het blauw beschrijven we sociaal domein kosten (gemeente) en in het rood beschrijven we overige kosten. Daarbij maken we gebruik van de Maatschappelijke Prijslijst en waar nodig zoeken we naar andere bronnen. Voor een aantal zaken vinden we het onmogelijk, of te triviaal om kosten te achterhalen. Daar zetten we een kruisje. Wel willen we aantekenen dat we qua kostenberekening aan de voorzichtige kant gaan zitten. Dat doen we omdat het een inschatting is. En omdat, zoals gezegd, het een schatting is van wat er voorkomen is.

Tabel 5: Schatting voorkomen kosten

Thema	Reden	Aantal gasten	Kosten ²	Aannames	Totaal in euro's
GGZ Trajecten	Crisisopname (en vervolg)	17	352 euro per etmaal (middeltarief)	Gemiddeld 7 dagen ³	41.888
	Langdurig verblijf GGZ	4	352 per etmaal (middeltarief)	drie maanden (langdurig is een jaar of langer ⁴ , we rekenen voorzichtig (wellicht WLZ)	126.720
Verslavingszorg	Detox	3	352 per etmaal (middeltarief)	Gemiddeld 7 dagen	7392

² Kosten op basis van de Maatschappelijke Prijslijst: <https://maatschappelijkeprijslijst.nl/>

³ Gemiddelde crisis opname [Acute zorg | Gebruik | Crisisdienst ggz | Volksgezondheid en Zorg \(vzinfo.nl\)](https://www.vzinfo.nl/)

⁴ Langdurige opname GGZ is langer dan een jaar. We reken hier met drie maanden omdat we voorzichtig rekenen. <https://www.cooperatievgz.nl/zorgaanbieders/geestelijkegezondheidszorg/machtigingen/langdurig-verblijf#:~:text=Langdurig%20medisch%20noodzakelijk%20verblijf%20GGZ%20is%20verblijf%20langer,noodzakelijk%20is%20in%20verband%20met%20de%20geneeskundige%20zorg.>

	Verblijf verslagingskliniek	5	352 per etmaal (middeltarief)	Gemiddeld 14 dagen	24.640
Overig	Inzet politie (Huiselijk geweld, burenruzie)	4	1000 euro per keer (politie interventie)		4000
	Huiselijk geweld (zonder politie interventie)	4		x	
	Overig	25		(zie onder)	227.400 – 337.400
Onbekend	Voor nu geen inzicht in wat voorkomen is	17			
	Totaal	72			432.040 – 542.040

Tabel 6: Schatting voorkomen kostencategorie overig

Categorie	Aantal gasten	Kosten	Aannames	Totaal
Eenzaamheid	7	700 euro	50% lagere gemiddelde zorgkosten ⁵ agv afname eenzaamheid ⁶	4900
Ziekenhuisopname	3	2500 euro		7500
Dakloosheid	3	20.000-40.000 euro	Afhankelijk van opvang en duur	60.000- 120.000
Echtscheiding	2		x	
Burn Out	2		x	
Blowen	1		x	
Stress gezin	1		x	
Uithuiszetting en alcoholgebruik	1	20.000-40.000	Afhankelijk van opvang en duur	20.000-40.000
Uitval vrijwilligers werk	1		x	
Burenruzie	1		x	
Beschermd wonen	1		Afhankelijk van vorm en duur	50.000 - 70.000
Verblijf vrouwenopvang	1		Afhankelijk van opvang en duur	10.000 – 20.000

⁵ Basisverzekering (Zvw); kosten per persoon, herkomst | CBS

⁶ https://www.ggztotaal.nl/nw-29166-7-3852319/nieuws/de_prijs_van_eenzaamheid_is_ook_in_geld_uit_te_drukken.html

Geen kans terugkeer maatschappij	1		x	
Werk gevonden	4	25.000	3 maal UWV, 1 maal geen uitkering	75.000
Totaal	25		Totaal	227.400 – 337.400

We hebben in de tabel voor gemeentelijke kosten een marge aangehouden. Dat komt omdat daklozenopvang en vrouwenopvang over het algemeen niet in vaste trajecten komt. Daklozenopvang kost gemiddeld 40.000 euro per jaar. We hebben dus een marge van 50% aangehouden (half jaar / jaar). Voor de vrouwenopvang zijn we uitgegaan van een kortere periode. Beschermd wonen komt in verschillende soorten en maten. Daar hebben we een marge van 20.000 euro aangehouden. Voor de baten van de zorgverzekeraar moeten we aantekenen dat de grootste baten komen uit het voorkomen van langdurige GGZ. Dat kan in bepaalde gevallen door het zorgkantoor vanuit de WLZ gefinancierd worden. We laten hier wel 'verzekeraar' in de tabel staan.

Daarnaast zijn er 4 mensen weer betaald aan het werk gegaan. Drie van hen hadden een UWV-uitkering. We zijn uitgegaan van 25.000 euro per jaar. Daarnaast is één persoon weer betaald aan het werk gegaan, die geen uitkering had. Daar hebben we geen baten voor doorgerekend.

In totaal gaat het om 432.040 euro minimaal en 543.040 euro maximaal. In het blauw hebben we de inschatting van kostenbesparing van de gemeente weergegeven. In het zwart staan de besparingen voor de verzekeraar. In het rood hebben we de besparingen voor de politie weergegeven en in het groen de besparingen voor het UWV. In tabel 7 hieronder geven we dat weer.

Tabel 7: Overzicht baten voor baathebbers

Baathebber	Baten in euro's
Verzekeraar	213.040
Gemeente	140.000- 250.000
Politie	4000
UWV	75.000
	432.040 – 542.040
Gemiddelde	487.040

Als we tussen een zeer voorzichtige inschatting en een voorzichtige schatting in gaan zitten, kunnen we concluderen dat De Koolmees in potentie 487.040 euro aan kosten voorkomen heeft. Daarbij tekenen we graag aan dat het hier gaat om een potentiële besparing die gebaseerd is op aannames en op basis van wat de gasten zelf hebben aangegeven. En die zijn gemeten zoals we dat met de stuurgroep hebben besproken. Voor de duidelijkheid, dit betekent niet dat deze middelen ergens staan. Of opgespaard zijn. Het betekent dat we inschatten dat De Koolmees deze zorg- en andere kosten voorkomen heeft. Ofwel, dat deze kosten gemaakt zouden zijn als de Koolmees er niet was geweest. Wie wil weten wat de financiële impact van De Koolmees in 2024 is, kan in deze orde van grootte denken. In 2024 bedroegen de kosten voor de Koolmees 300.000 euro.

Bezettingsgraad

Wellicht belangrijker: deze kostenbesparingsinschatting is gebaseerd op 55 van de 72 deelnemers. Dat betekent dat met een hogere bezettingsgraad, een hoger rendement behaald kan worden. De bezettingsgraad in 2024 was 35,75 %. Daar ligt nog zeer veel potentie voor de Koolmees. Zeker omdat we op het moment van schrijven van deze impactmeting het voordeel hebben dat we al iets kunnen zeggen over de bezettingsgraad van 2025. In tabel 8 geven we dat weer.

Tabel 8: Bezettingsgraad 2025 tot nu toe

Maand	Bezettingsgraad
Januari	72%
Februari	97%
Maart	69%
April	77% (t/m 17 april)

Stel dat (en daar lijkt het tot nu toe op) de bezettingsgraad in 2025 minimaal verdubbeld (70%), en we gaan van de gemiddelde potentiële besparing uit, dan levert De Koolmees in potentie veel op in financiële zin.

Tabel 9: Bezettingsgraad en besparingspotentieel

Bezettingsgraad	Potentiële besparing in euro's
35,75%	487.540 euro
50%	681.874 euro
70%	954.623 euro
75%	1.022.811 euro

Soms is De Koolmees niet de plek

Tot slot, voor 17 gasten gold dat ze na hun verblijf niet konden aangeven of De Koolmees iets had voorkomen. Wel hebben we daar andere informatie over. Zes zijn komen 'proefslapen' in de Koolmees. Vijf konden niet aangeven wat het had opgeleverd.

Voor de overige zes geldt dat De Koolmees niet alleen niets heeft voorkomen, ze hebben niets aan De Koolmees gehad. We beschrijven hieronder waarom dat het geval was.

- Een persoon is uit De Koolmees gezet vanwege drankgebruik tijdens het verblijf.
- Een persoon wilde graag een groene omgeving en is naar een caravan verhuisd.
- Een jongeren persoon vond geen aansluiting bij de medewerkers (er was toen nog geen jongere medewerker in De Koolmees.)
- Een persoon dacht dat De Koolmees een hotel was en is de eerste dag weer vertrokken.
- Een persoon kon de eigen medicatie niet goed beheren en is naar de PEH (Psychiatrische Eerste Hulp) gegaan voor een crisisopname.
- Een persoon is opgenomen (crisisopname) vanwege suïcidaliteit.

We hechten eraan dat hier ook te benoemen. De Koolmees werkt niet voor iedereen.

Hierboven drukten we de impact van De Koolmees uit in geld. We spraken met de stuurgroep af dat we dat zouden doen door mensen na afloop te vragen wat De Koolmees had voorkomen. In het volgende hoofdstuk kijken we naar de impact voor 25 deelnemers na zes weken: wat heeft de Koolmees dan opgeleverd?

4. DE IMPACT NA ZES WEKEN (25 GESPREKKEN)

“Ik ben nog nooit opgenomen geweest en dat wil ik ook niet, omdat ik anders de regie kwijtraak over mijn leven. Ik werd er nu wel bijna toe gedwongen. Maar in plaats daarvan ben ik naar de Koolmees gegaan. Het heeft mij goed gedaan, ik voelde me niet in de steek gelaten.”

In hoofdstuk 3 gingen we in op een specifiek deel van de TOC die we opstelden. We beschreven wat alle gasten in 2024 tijdens hun uitcheck gesprek antwoordden op de vraag wat de Koolmees had helpen te voorkomen. En we kwantificeerden wat ze antwoordden op de vraag wat de reden was voor hun komst naar de Koolmees. Daarnaast spraken we met de stuurgroep af dat het ook belangrijk was om enkele weken na het vertrek uit de Koolmees opnieuw aan mensen te vragen hoe het met ze ging en hoe ze terugkeken op hun verblijf in de Koolmees. Maar ook om de te kijken of er na zes weken alsnog sprake was van terugval. Deze data (25 gespreksverslagen op basis van die vragenlijst (zie bijlage 2: vragenlijst na zes weken) maakt het mogelijk om de diepte in te gaan voor wat betreft de impact. Immers, in het vorige hoofdstuk beantwoordden we vooral de vraag ‘wat er was voorkomen’. Een zeer belangrijke vraag, maar de impact zoals we die formuleerden voor de Koolmees, ging ook verder dat dat.

Door een uitgebreide analyse van de interviewverslagen is het mogelijk om iets te zeggen over de bredere impact van de Koolmees. We kunnen namelijk kwantificeren op welke manier de Koolmees impact heeft gemaakt voor deze deelnemers in termen van herstel. En dat doen we dus voor 25 van de 72 deelnemers, oftewel: voor 34%. Dat is een significant percentage gasten. We hebben daarbij allereerst gekeken naar de impact.

Impact: het bieden van herstel

- Is de Koolmees een plek om tot rust te komen?
- Voor jezelf en voor je omgeving
- Zodat je kan werken aan persoonlijk en maatschappelijk herstel (zie outcome)

Wat meteen opvalt is dat alle 25 gasten aangeven dat de Koolmees rust biedt. Ze gebruiken vrijwel allemaal het woord rust. Er is niet één gast die zegt dat de Koolmees geen rust bood. Waar we herstel bieden als impact van de Koolmees zien, en rust bieden daar een belangrijke voorwaarde voor zien, dan slaagt de Koolmees daar goed in. Het verrast dan ook niet dat ook iedereen aangeeft dat ze zelf tot rust zijn gekomen. In ieder geval zelf. We vroegen ook of dat voor de naaste omgeving van mensen het geval was. Denk daarbij aan het thuisfront. Dat bleek voor 14 mensen het geval te zijn. Dat is een stuk minder. Dat komt voor een groot deel om dat 7 mensen zeiden dat het niet van toepassing was omdat ze alleen woonden. Voor vier mensen was de omgeving nog niet rustiger. Wel tijdens het verblijf, maar niet daarna. Daarmee kunnen we constateren dat de Koolmees ook daar een belangrijke rol vervult. Daar waar het relevant is, slaagt de Koolmees erin om het ook voor mensen in hun omgeving rustig te krijgen. Wel ligt er een uitdaging om die rust in ‘huis’ ook te continueren na het vertrekt uit de Koolmees. De meeste mensen geven echter aan dat het op ‘adem’ komen voldoende energie geeft om thuis zaken anders aan te pakken. De Koolmees lijkt erin te slagen om (voor deze 25 gasten) impact te maken in termen van rust voor mensen zelf en in hun omgeving.

Als we concreter ingaan op die impact, zien we de outcome. Wat zien we anders gaan? Wat is de outcome? In de TOC die ten grondslag ligt aan deze impactmeting definieerden we de outcome als volgt:

Outcome: Patronen doorbreken

- Voorkomen zware zorg (intramurale opnamen)
- Mensen herstellen persoonlijk en maatschappelijk
- Terugval, recidive en opnames nemen af (zie output)

De gasten zijn na zes weken ook expliciet gevraagd naar persoonlijk en maatschappelijk herstel. Persoonlijk herstel gaat over het hervinden van een eigen, persoonlijke identiteit. Hoop, optimisme en betekenisgeving aan de eigen klachten of het eigen levensverhaal. Perspectief, verbondenheid en grip zijn hierbij belangrijke begrippen. Onder maatschappelijk herstel verstaan we herstel van het dagelijkse, sociale en maatschappelijke functioneren en het ontwikkelen of hernemen van sociale of maatschappelijke rollen in de kring van lotgenoten, familie en vrienden als ook in de bredere context van werk, studie en zinvolle dag/vrijtijdsbesteding.

Voor het persoonlijk herstel geldt dat alle 25 gasten na zes weken aangeven dat er persoonlijk herstel heeft plaatsgevonden en dat ze dat nog steeds zo ervaren. Dat is 100%. Voor 15 deelnemers heeft expliciet maatschappelijk herstel plaatsgevonden. Dat is 60%. Anderen geven bijvoorbeeld aan dat ze nog vooral met hun persoonlijk herstel bezig zijn maar wel in de toekomst van plan zijn om meer contacten op te doen of vrijwilligerswerk te gaan doen. Wel hebben ze bijvoorbeeld een ervaringscoach die ze na verblijf bij De Koolmees helpt om contact te maken met anderen. Anderen geven aan voor lange tijd in isolement geleefd te hebben en daar op dit moment langzaam uit te klimmen.

Wat opvalt aan de gasten die ook maatschappelijk aan het herstellen zijn, is dat van de 15 gasten waarvoor dat geldt, 6 gasten aangeven dat ze meer zijn gaan werken of überhaupt zijn gaan werken. Weer 6 anderen geven aan dat ze mantelzorg zijn gaan doen of vrijwilligerswerk. Waar we in het vorige hoofdstuk dus vooral keken naar wat er voorkomen was, is er ook veel gecreëerd en gedaan en wordt er nu gewerkt (al dan niet vrijwillig), waar dat voor dat de gasten in de Koolmees te gast waren, niet het geval was.

Output:

- Afname aantal trajecten (persoonlijk herstel)
- Iets terug willen doen (maatschappelijk herstel)
- Voorkomen dat het slechter wordt (geen toename)

Als het om output gaat, geven 14 van de 25 gasten aan dat er terugval, recidive dan wel opnames voorkomen zijn. Voor de overige 11, betekent dat overigens niet dat ze niet voorkomen zijn. De gasten geven niet aan dat dat het geval is. Meestal omdat het niet relevant is in hun casus. Voor 15 van de 25 gasten geldt dat het aantal trajecten afneemt. Eén gast vertelt bijvoorbeeld dat de Koolmees in het geval van deze gast vooral bedoeld was om een gedwongen opname te voorkomen. En dat diezelfde persoon twee weken na vertrek uit de Koolmees gestopt is met acute dagbehandeling en weer aan het werk is en weer medicijnen voor ADHD gebruikt en dat helpt. Een andere gast kwam ook bij de Koolmees om een gedwongen opname te voorkomen. Na de Koolmees bood een indicatievrije inloop op een zorgboerderij soelaas. Sowieso geven 8 van de 25 gasten na zes weken aan dat een gedwongen opname door de Koolmees voorkomen is. Sommigen zijn actief doorverwezen door andere hulpverleners (meestal uit de GGZ), of is de keuze voorgelegd: wil je opgenomen worden of naar de Koolmees? Hoe dan ook: uit de gesprekken blijkt dat mensen ook na zes weken vinden dat er veel terugval voorkomen is en dat er veel trajecten niet meer nodig zijn. 'Ik heb een dag minder dagbesteding nodig, en mijn ambulante hulpverlening is met een dag per week afgeschaald', vertelt een deelnemer. Een andere heeft juist dankzij de Koolmees dagbesteding kunnen behouden. 'Zonder de Koolmees was ik nu dakloos geweest', vertelt een ander. Sommigen geven aan dat zorg (therapie bijvoorbeeld) beter aanslaat door het verblijf in de Koolmees. De citaten waar deze impactmeting mee begint en die overal in deze impactmeting staan, komen van deze gasten.

“Na een opname in de kliniek had ik het gevoel dat ik moest overschakelen van patiënt naar zelfstandig functionerend persoon. Dus ik ben blij dat ik deze keer niet voor een crisisopname naar de GGZ hoefde. In plaats daarvan was de Koolmees beter. Je bent hier in de Koolmees zelfredzaam en hebt eigen regie en dat mocht in een klinische setting absoluut niet. Mede door die eigen regie was de overgang naar huis veel eenvoudiger.”

Wat ook opvalt is dat mensen in de zes weken na hun vertrek uit de Koolmees toegang hebben gekregen tot andere lichtere vormen van zorg. Dat kan ambulante begeleiding zijn, dagbesteding, hulp van een coach of ervaringsdeskundige, of een wijkteamlid. Er lijkt een beweging in te zitten van 2^e lijns-zorg (crisis, opnames) naar 0^e lijns-zorg. Wellicht is het een idee omdat in de volgende impactmeting scherper onder de loep te nemen.

Relationele problemen

Wat ook opvalt is dat 8 van de 25 gasten die na zes weken ondervraagd werden niet primair in de Koolmees terechtkwamen vanwege psychische problemen, maar vanwege relationele problemen. Vaak ligt daar wel een psychische kwetsbaarheid aan ten grondslag, maar de onrust thuis is de belangrijkste reden om bij de Koolmees aan te kloppen. Zij beantwoorden de 'output' vragen ook niet zozeer in trajecten die niet meer nodig zijn, of terugval of recidive, maar meer in termen van huiselijk geweld dat afneemt, meer begrip voor elkaar, en het voorkomen van een echtscheiding. De gezinsdynamiek verandert door een bezoek aan De Koolmees.

Tot slot geven 24 van de 25 deelnemers aan dat de Koolmees er zeker aan heeft bijgedragen dat het niet slechter is geworden na het bezoek aan de Koolmees. Een neerwaartse spiraal is gestopt gezegd. Dat zegt vooral iets over de preventieve kracht van wat er in de Koolmees gebeurt. Eén deelnemer gaf aan dat hij zeker tot rust kwam bij de Koolmees maar het heel lastig vond om dat thuis vast te houden in de zes weken sinds zijn vertrek bij de Koolmees.

Tabel 10: 25 gasten en impact, outcome en output

TOC	Uitwerking	Aantallen	Percentage
Impact	Rust gevonden	25	100 %
	Voor jezelf	25	100 %
	En je omgeving	14 (7 n.v.t. alleenstaand)	77 %
Outcome	Persoonlijk herstel	25	100%
	Maatschappelijk herstel	15	60%
	Terugval, recidive en opnames nemen af	14 (8 n.v.t.)	82%
Output	Afname aantal trajecten	15 (8 n.v.t.)	88 %
	Iets terug willen doen (maar nog niet mogelijk)	7	28%
	Verslechtering voorkomen	24	96%

Wat aandacht verdient is dat vrijwel alle deelnemers zeer tevreden over de Koolmees lijken te zijn. De Koolmees biedt structuur, overzicht, ruimte, grenzen, tijd, herkenning en erkenning om maar eens wat woorden te noemen die veel genoemd worden in de verslagen. Een andere constatering: niet een van de gasten die na zes weken is bevraagd is slechter af dan voor de Koolmees. Er heeft geen terugval plaatsgevonden. In de stuurgroep hebben we het verschillende keren gehad over de vraag hoe je nu kan vaststellen dat er iets voorkomen is. Wat ons in

dat kader ook opviel is dat 15 van de 25 gasten ervaring hebben met een gesloten setting, variërend van verslavingszorg tot de HIC, tot langdurige opnames. Die mensen kunnen vermoedelijk beter inschatten wanneer een gesloten opname voorkomen is, dan mensen die niet eerder in die situatie geweest zijn. Anderzijds zegt het ook iets over de Koolmees dat mensen die al meerdere ervaringen met psychische kwetsbaarheid en hulp- en zorg achter de rug hebben allemaal zo enthousiast zijn over de Koolmees. Tot slot beschrijven we in tabel 7 de resultaten van de impact van de Koolmees voor deze 25 gasten in een overzichtelijke tabel. Ook na zes weken maakt de Koolmees impact. De percentages geven dat overduidelijk aan.

5. DE IMPACT IN DE WOORDEN VAN MEDEWERKERS (BETAALD EN VRIJWILLIG)

“Ik heb het geheel als zeer positief ervaren. Het was een eyeopener dat er de mogelijkheid was voor een mooie plek zoals deze. Wat het voor mij prettig maakte was dat er een hele andere manier van benadering was met ervaringsdeskundigen. Soms hield men mij een spiegel voor. De hoeveelheid verschillende ervaringsdeskundigen en de sfeer in en rondom het huis maakte het voor mij een hele fijne tijd.”

Naast een pand waar zeven mensen in eigen kamers kunnen logeren en in een aantal gemeenschappelijke ruimten samen kunnen komen, is De Koolmees ook iets anders. Alleen ‘de fysieke kant’ is onvoldoende om de impact die we hierboven beschreven te verklaren. De Koolmees bestaat vanzelfsprekend uit haar gasten. Die ontmoeten elkaar, komen elkaar tegen. Negeren elkaar. Eten samen, koken samen. Sluiten soms vriendschappen, soms niet. Ze leven samen. En dat is best bijzonder. Als je rust zoekt door met een aantal wildvreemden in een Goudse woonwijk samen te gaan wonen voor twee weken. Daar komt bij dat de meeste mensen een psychische kwetsbaarheid hebben, of op een moeilijk moment in hun leven zitten. In ieder geval zo moeilijk dat het thuis niet meer lukt.

Dat de Koolmees impact maakt komt dan ook vooral door ‘Team Koolmees’. Een groep ervaringsdeskundige medewerkers (sommigen betaald, anderen vrijwillig). De vrijwillige medewerkers van De Koolmees zijn tweemaal per dag vier uur aanwezig in de Koolmees. Samen waren ze 2920 uur aanwezig in De Koolmees in de 2024. Ze weten wat er speelt en hoe het werkt.

Zoals afgesproken met de stuurgroep gingen we ook met hen in gesprek over de impact van de Koolmees. Wat bereikt de Koolmees en wat zien zij gebeuren? In een groepsgesprek met 15 medewerkers (betaald en vrijwillig) gingen we uitgebreid op die vraag in. Na de kwantitatieve interpretaties van de impact van De Koolmees in hoofdstukken 3 en 4, zouden we met de medewerkers (betaald en vrijwillig) graag een kwalitatieve interpretatie van de impact van de Koolmees willen geven. Daarom komen ze hieronder in citaten aan het woord. Allereerst volgt hun antwoord op de vraag, ‘Wat bereiken we met de Koolmees?’. We hebben hun antwoorden geordend in ‘De Mensen’, ‘De Groep’, ‘Ervaringsdeskundigheid’ en ‘De Plek’. Als ik het gesprek analyseer zijn dit de belangrijkste succesfactoren voor het maken van de impact die de Koolmees maakt. Als tweede vraag bespreken we wat de Koolmees voor hen betekent. Vrijwilligers en medewerkers vormen de vijfde succesfactor van de Koolmees.

1. Wat bereiken we met de Koolmees?

Succesfactor 1: De mensen

De medewerkers (betaald en vrijwillig) zijn er voor de 72 gasten die we in hoofdstuk 3 en 4 aan het woord lieten. Ze zien het volgende gebeuren als mensen te gast zijn in de Koolmees.

‘Mensen gaan meer grip en eigen regie ervaren. Dat merk je als mensen beginnen hulpvragen te stellen.’

‘Ze durven op een gegeven moment ook naar hun eigen ervaring te vragen’

‘Mensen komen op adem, ze krijgen rust, krijgen nadenktijd, emoties komen en kunnen er uit’

‘Mensen voelen de vrijheid om niets te doen. Om te ontmoeten. Om tot zichzelf te komen’

‘Ze krijgen afstand om te reflecteren’

‘Je hoeft niets. Maar het is er als het nodig is’

'Mensen voelen zich begrepen'

'Het biedt ook rust thuis voor de andere gezinsleden.'

'Mensen kunnen hier uit een patroon stappen:

- *Mensen komen soms weer terug*
- *Ze laden de batterij op*
- *Het is een vluchtheuvel'*

'Mensen kunnen hier rust vinden en in hun herstel stappen.'

'Mensen zijn eerst stil Dan voelen ze zich gemotiveerd om uit eigen kracht te putten. Langzaam gaan ze meer praten en worden ze meer zelfbewust.'

'Mensen voelen zich gehoord, gezien, en welkom. En dat is soms net voldoende om niet in te zakken als ze binnenkomen.'

'Mensen gaan werken aan zelfzorg'

'Mensen gaan weer samen koken. Vaak hebben ze al lang niet goed gegeten. Dan merken ze: ik ben een leuk iemand en ik ben waardevol en ik ben leuk om te zien.'

'Schaamte en zelfstigma wordt hier minder. Ze vinden daarna de kracht om hun ervaring ook in te zetten voor anderen.'

Zonder gasten geen Koolmees. Maar gasten zijn naast 'gast' ook onderdeel van het herstelproces van andere mensen. Daarom zijn ze ook een succesfactor.

Succesfactor 2: de groep

De groep is belangrijk in de Koolmees. Het is de groep van gasten. Maar ook de groep van gasten en medewerkers (betaald en vrijwillig).

'Sommige mensen worden eerst verdrietig, juist vanwege alle aandacht en warmte. Daarna willen ze voor zichzelf opkomen en daar hard aan werken.'

'Er zijn aantoonbare vriendschappen ontstaan hier tussen mensen die eenzaam waren'

'Er gebeurt hier veel in de dynamiek tussen de bezoekers onderling en de dynamiek in de groep. Mensen:

- *Leren accepteren*
- *Leren omgaan met zichzelf en elkaar*
- *Krijgen een spiegel voorgehouden'*

'Andere groepsleden zijn een bron van herstel'

'De diversiteit in de groep medewerkers helpt (zachte eitjes en mensen die kunnen confronteren)'

Gezamenlijk sporten, eten, activiteiten ondernemen, spelletjes doen, of niets doen. De groep is van belang. Mensen hoeven niets, maar de groep is er altijd voor elkaar.

Succesfactor 3: Ervaringsdeskundigheid

Ervaringsdeskundigheid is de sleutel tot het succes van de Koolmees. Mensen voelen zich begrepen, erkend, herkend, door mensen die gelijke ervaringen gehad hebben.

'Wat mensen merken? Gelijkwaardigheid, herkenning, erkenning, ze zien overeenkomsten, krijgen rust, ervaren geen stigma en krijgen het besef: ik ben niet de enige. Ik mag er zijn'

'Ervaringsdeskundigheid maakt het verschil: inleven, invoelen, empathie tonen, erkennen'

'Erkenning geven, is ook tegengas geven'

'We kijken hier nergens van op. Iedereen mag er zijn'

Mensen die elkaar helpen vanuit gelijke ervaringen maakt de Koolmees zeer krachtig. Die ervaring op een deskundige manier inzetten om anderen te helpen verklaart een belangrijk deel van het succes van de Koolmees.

Succesfactor 4: De plek

De locatie samen met de eerste drie succesfactoren vormen samen 'de plek'.

'De plek is een rustpunt, gewoon een boek lezen kan hier.'

'Het is een plek om tot rust te komen en de dwang en het stigma te voorkomen.'

'Het is een prachtige plek.'

De plek is succesfactor nummer 4.

Succesfactor 5: Medewerkers (betaald en vrijwillig)

Het bijzondere aan de medewerkers die vrijwillig werk doen in de Koolmees is dat je het doet om mensen te helpen bij hun herstel, maar dat het tegelijkertijd ook goed kan zijn voor je eigen herstel. Het heeft een dubbele impact gezegd. De citaten hieronder, die we verzamelden als een antwoord op de vraag wat de Koolmees voor vrijwilligers betekent, leest als een bloemlezing.

'Alles wat ik heb meegemaakt is mijn kracht en kan ik inzetten voor andere mensen door de Koolmees.'

'Het is eigenlijk iets dat ik zelf nodig heb gehad.'

'Mooie plek waar ik zelf heb leren ontdekken wat ik aankan door andere mensen te helpen.'

'Hier krijgt eigen waarde weer waarde'

'Je kan hier uit je thuissituatie komen'

'Kan weer voor mezelf gaan staan en stigma's afwerpen.'

'Door de koolmees zie ik wel weer mogelijkheden voor de toekomst'

'Mijn herstel begon ook met de ervaring van anderen. En dat kan ik hier doorgeven (en meer verantwoordelijkheid)'

'Ik krijg hier ook handvatten van andere gasten waardoor ik ook groei.'

'De koolmees heeft me uit een isolement geholpen'

'Nieuwe manier van leven (na hectiek, ongeluk, drukte) heb ik leren omgaan met NAH'

'Mag mezelf zijn en kwetsbaar zijn hier. Ook op de werkplek.'

'Dit werk voelt niet als werk maar als hobby.'

'Een op een met collega's praten werkt ook goed. Ben niet zo'n prater maar hier wel.'

'Als ik ergens iets zou willen doen, dan zou het hier zijn. Er ging een wereld voor me open.'

'Ik was echt trots toen het open ging. We hebben er met z'n allen hard aan gewerkt.'

'Ik zie hoe de gasten groeien. Door de rust die ze hebben. En dat geldt ook voor mij. Ik ben er veel evenwichtiger door geworden.'

'Anderen mee laten delen in het goede leven dat ik heb, dat kan hier.'

'Ik doe dit liever dan het werk dat ik had (na pensioen).'

'Ik was hier meteen op m'n gemak. Zingeving, betekenis, ertoe doen. Ik heb iets te bieden en mijn zachte kant groeit.'

'Hier kun je zelfvertrouwen opbouwen en werken aan eigen waarde. Heb minder sociale angsten. Ik durf hier voor mezelf te kiezen.'

'Ik voel me verbonden met collega's. Want iedereen heeft hier een kwetsbaarheid.'

'Hier kan ik onderdeel zijn van een groter geheel. Ik word hier gemotiveerd om zelf verder te kunnen door collega's en andere gasten.'

'De groei zit juist in het contact tussen mensen.'

'Dit is een superleuke en gemotiveerde groep. Iedereen is direct betrokken en toont eigenaarschap. Je inbreng is belangrijk.'

'Ik heb m'n coaching re-integratie opgezegd toen ik hier kwam'

'Dit is een stap om te voelen dat je waarde hebt.'

'Helpen door te luisteren, dat doe ik hier.'

'Wat de Koolmees betekent? Rust, ruimte, structuur, zingeving.'

'Ik doe weer mee, maar op m'n eigen manier.'

'Ik had niet gedacht dat het mogelijk zou zijn om je werk te doen en jezelf te zijn'

'De Koolmees is een Air B&B met een plus en zonder vooroordelen'

'Ik voel me privé veilig in mijn werk'

'We kunnen elkaar versterken en elkaar laten groeien.'

Onderling waarderen en elkaar zien. Dat is de Koolmees.

'Als je hier energie geeft, dan krijg je ook energie.'

'Ik voel me vanaf dag 1 welkom bij dit team'

'Vrijwilligerswerk helpt om door te gaan.'

'Ik ben van gast vrijwilliger geworden en heb de kracht in mezelf hervonden'

'Gasten willen hier heel graag onderdeel van blijven en iets terug doen.'

De medewerkers (betaald en vrijwillig) samen zijn succesfactor 5 van de Koolmees.

De waarde voor medewerkers (betaald en vrijwillig) hebben we bij het opstellen van de TOC aanvankelijk gemist. Wel spraken we af dat we in gesprek zouden gaan met hen. Wellicht kunnen de impact op de groep vrijwilligers en medewerkers in de volgende impactmeting ook in kwantitatieve zin meegenomen worden.

6. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

“Ik sliep beter en langer hier. Praten met mensen die in een soort van dezelfde situatie hebben gezeten heeft mij ontzettend geholpen. Heb een stukje hoop opgedaan dat het wel weer goed gaat komen. Nog niet volledig, maar het eerste stapje is gemaakt.”

De Koolmees maakt impact. De Koolmees biedt rust, en zorg dat mensen zich persoonlijk en maatschappelijk kunnen herstellen. Dat is de impact zoals de stuurgroep die formuleerde. Bij 55 van de 72 mensen die in 2024 in de Koolmees te gast was, leidde dat ertoe dat er zwaardere vormen van zorg en hulp voorkomen werden. Van de 25 gasten die we na zes weken spraken, gaf 100% aan dat er sprake was van rust en dat er persoonlijk herstel had plaats gevonden. Bij 60% was sprake van maatschappelijk herstel in termen van werk, vrijwilligerswerk en mantelzorg. 28% gaf aan daar in de toekomst mee aan de slag te willen. Een zeer overtuigende 96% gaf aan dat verslechtering voorkomen was. Een betere definitie van preventie lijkt nauwelijks mogelijk.

Een financiële calculatie van de impact van de Koolmees leidde tot de voorzichtige berekening van 487.040 euro op basis van de voorkomen zorg voor 55 deelnemers. De voornaamste baathebbers zijn ook de voornaamste investeerders: de verzekeraar en de gemeente. UWV en de politie hebben ook baat bij de Koolmees.

Daarbij concludeerden we ook dat de Koolmees bij een hogere bezettingsgraad nog meer impact kan maken. De bezettingsgraad was in 2024 35,75 %. De potentiële impact van de Koolmees is dus nog onderbenut. Zeker nu we in 2025 de bezettingsgraad omhoog zien gaan. Dat betekent dat de financiële impact in potentie minimaal zal verdubbelen evenals de impact voor de gasten. Meer mensen zullen rust vinden, persoonlijk en maatschappelijk herstellen en erger voorkomen.

Tot slot formuleerden we vijf succesfactoren die verklaren waarom de Koolmees impact maakt vanuit het perspectief van medewerkers en vrijwilligers die dagelijks op de Koolmees aanwezig zijn.

1. De gasten
2. De groep
3. Ervaringsdeskundigheid
4. De plek
5. De medewerkers (betaald en vrijwillig)

Daarmee concluderen we dat De Koolmees impact maakt. Dat was de reden van deze impactmeting.

Aanbevelingen

De initiatiefnemers van De Koolmees hebben goud in handen. Dat geldt ook voor de gemeenten en verzekeraars die erin investeren. Een investering die zichzelf terugverdient in termen van geld, maar ook in termen van herstel voor de gasten van De Koolmees. Bovendien doet de Koolmees alles wat gemeenten, verzekeraars en zorgaanbieders elkaar beloven aan IZA-tafels of gesprekken over de sociale basis. De Koolmees is het toonbeeld van preventie, van een sociale basis waarin mensen elkaar vrijwillig helpen en van een laagdrempelige voorziening, waar mensen terecht kunnen. In die zin is De Koolmees uniek in z'n soort. De

Koolmees voldoet ook aan de 10 punten die zijn opgesteld voor de laagdrempelige steunpunten in het Integraal Zorg Akkoord.

Tegelijkertijd zijn het roerige tijden. Het 'Ravijnjaar' komt eraan. IZA loopt vast in het sociale domein. AZWA moet soelaas bieden. We zouden de financiers graag aanbevelen om deze eerste impactmeting te nemen voor wat die is: een eerste impactmeting. Of de hierboven beschreven impact nu mee of tegenvalt. Of de financiële impact nu meevalt of tegenvalt. Of u de baten te hoog ingeschat vindt of te laag, het is wat het is: een eerste impactmeting. We hechten eraan om dat te benadrukken om twee redenen:

- 1) De bezettingsgraad van De Koolmees lijkt minimaal te verdubbelen na 2024
- 2) Daardoor zijn we in 2026 minimaal twee keer zo wijs als nu

Daarnaast is het belangrijk om het verschil te zien tussen deze impactmeting en het verschil met andere rapporten over zorginkoop. Wat we vaak zien met innovatieve projecten, is dat ze op een conventionele manier gemeten worden. Maar juist omdat het om iets nieuws gaat past die oude manier van meten niet. Concreet: De Koolmees is geen evidence based product dat vanuit de ZVW op basis van de doorverwijzing door de huisarts te bezoeken is. Dit is geen rapportage over 'aantallen trajecten', 'instroom', 'uitstroom' en 'behandelplannen' en 'doorlooptijden'. Het is een impactmeting. Vergelijk het met de vraag: Wat is de impact van de Wmo in Gouda? Wat is de impact van de participatiewet in Bodegraven-Reeuwijk? Wat is de impact van de POH-GGZ in de Krimpenerwaard? Wat is de impact van de verslavingszorg in Waddinxveen? Wat is de impact van welzijn in Zuidplas? Wat is de impact van de GGZ zorg in Midden-Holland? Dat meten we helaas zelden.

Gemeenten en verzekeraars meten over het algemeen aantallen trajecten. Los van het effect van de trajecten. Dit is een impactmeting. We kijken naar het effect en het resultaat, niet naar de inspanning. Dat is een groot verschil. Wel denkt de stuurgroep dat juist dat een belangrijke manier van meten en verantwoorden is. Daarom stelden we deze manier van kijken ook samen met de stuurgroep op. En juist daarom is het van belang om te leren van het meten van impact van Herstelhuizen. De Koolmees loopt voorop en maakt impact. Het is van belang dat blijvend in kaart te brengen. Daarom doen wij de volgende aanbevelingen:

- 1) Bespreek als stuurgroep wat je het komende jaar nog meer zou willen weten over de impact van de Koolmees en verwerk dat in de meting voor 2025
- 2) Bespreek als stuurgroep waar de TOC verandering behoeft
- 3) Besteed naast de kwantitatieve informatie ook aandacht aan de kwalitatieve informatie in deze impactmeting
- 4) Reflecteer op deze impactmeting met bestuurders van gemeenten en verzekeraar.

Tot slot, Voor de volgende impact monitor doen we de volgende aanbevelingen.

- 1) De koolmees lijkt een afschaling van 2^e-lijns naar 0^e-lijnszorg te bewerkstelligen. Er wordt niet alleen zorg 'voorkomen', maar ook lichtere zorg slaat beter aan. Goed om dat in kaart te brengen.
- 2) Het effect van de Koolmees op een groeiende groep vrijwilligers, zou in een volgende impactmeting ook gekwantificeerd kunnen worden.
- 3) Eenzaamheid is een belangrijke reden voor mensen om zich aan te melden bij de Koolmees. Dat komt niet voldoende terug in de impactmonitor. Bij de volgende impactmonitor kunnen we daar mee aandacht aanbesteden (hoe meet je dat?)
- 4) We weten dat sommige vrijwillige medewerkers van de Koolmees niet meer naar dagbesteding gaan omdat ze nu in Koolmees werken. Dat kunnen we tijdens de volgende impactmeting ook meenemen.

BIJLAGE 1: VRAGENLIJSTEN

Vragenlijst incheckgesprek

1. Wat zijn voor jou redenen om tijdelijk in het Herstelhuis te gaan verblijven?
2. Wat hoop je, door je verblijf bij ons, te kunnen voorkomen?
3. Wat verwacht je van je verblijf in het Herstelhuis?
4. Waar ben je verzekerd?

Vragenlijst uitcheckgesprek

1. Hoe lang heb je bij ons verbleven?
2. Wat heeft jouw verblijf bij ons met je gedaan?
3. Wat heb je, door je verblijf bij ons, kunnen voorkomen?
4. Wat is er gebeurd dat je niet had verwacht?
5. Wat is er niet gebeurd dat je wél had verwacht?

Vragenlijst na zes weken

1. Hoeveel dagen heb je totaal in het Herstelhuis verbleven?
2. Hoe kijk je terug op de afgelopen weken, nadat je bij ons uitcheckte?
3. Wat heeft je verblijf bij ons voor jou betekend, op het gebied van persoonlijk herstel?
* persoonlijk herstel gaat over het hervinden van een eigen, persoonlijke identiteit. Hoop, optimisme en betekenisgeving aan de eigen klachten of het eigen levensverhaal. Perspectief, verbondenheid en grip zijn hierbij belangrijke begrippen.
4. Wat heeft jouw verblijf bij ons betekend, op het gebied van maatschappelijk herstel?
* onder maatschappelijk herstel verstaat men herstel van het dagelijkse, sociale en maatschappelijke functioneren en het ontwikkelen of hernemen van sociale of maatschappelijke rollen in de kring van lotgenoten, familie en vrienden als ook in de bredere context van werk, studie en zinvolle dag/vrijtijdsbesteding.
5. Heb je na je verblijf beslissingen genomen die voor jou belangrijk zijn en zo ja, welke?

6. Indien je met anderen samenleeft: op wat voor manier heeft jouw verblijf bij Herstelhuis de Koolmees invloed gehad op hen?
7. Maak je na jouw verblijf bij ons op een andere manier gebruik van zorg/ondersteuning/dagbesteding dan hiervoor en kun je uitleggen wat daarin veranderd is?
8. Wat heb je als bijzonder ervaren tijdens je verblijf in de Koolmees

BIJLAGE 2: FLYER DE KOOLMEES

KOOLMEES



Een plek om even tot jezelf te komen

De Koolmees is een fijne plek om te verblijven, voor iedereen die dat even nodig heeft. Voor een dag of voor maximaal 2 weken. Het is kosteloos en er is geen verwijzing nodig.

Voor wie?

- Je hebt even rust nodig
- Je zit er even doorheen
- Je wilt even niets hoeven
- Je hebt behoefte aan (h)erkenning
- Je wilt even afstand van je thuissituatie
- Je hebt tijd nodig om dingen op een rijtje te zetten
- Je voelt je eenzaam en wilt uit je isolement komen
- Je hebt meer structuur nodig en kunt daar wel wat hulp bij gebruiken
- Je hebt even tijd nodig om bij te komen van je mantelzorg taken

In de Koolmees werken mensen die zelf ook het nodige hebben meegemaakt (hoopverleners). Heb je behoefte aan praten of juist aan helemaal niets, dat kan allebei. We sluiten aan bij wat onze gasten nodig hebben. En met elkaar maken we een veilig huis waarin gasten zich welkom, gehoord en begrepen voelen.

De Koolmees is een plek voor mensen vanaf 18 jaar die wonen in de gemeente Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard, Waddinxveen of Zuidplas. Alcohol en drugs zijn tijdens je verblijf in De Koolmees niet toegestaan.

Voor meer informatie

Kijk op kernkracht.nl/koolmees of neem contact op met de medewerkers van de Koolmees, T. 06 - 81 96 68 66 / T. 0182-717720 of E. koolmees@kernkracht.nl

Neem gerust contact op, je kunt ook eerst even de sfeer komen proeven.

Adres van de Koolmees

Roerdompstraat 2, 2802 CT in Gouda

BIJLAGE 3: FLYER KERKRACHT

ERVARINGSDISKUNDIGHEID



KernKracht zet zich in voor mensen in kwetsbare situaties

U kunt bij KernKracht terecht voor:

- Signalering, advies en beleidsontwikkeling
- Anti-stigma-projecten
- Belangenbehartiging
- Crisiskaart
- ExpEx: ervaringsdeskundige jongeren (www.expex.nl)
- ExpEx: ervaringscafé's voor jongeren in elke gemeente van Midden-Holland
- Expertise Centrum Ervaringsdeskundigheid (Herstelcollege)
 - Gastlessen / workshops / trainingen
 - Voorlichting Geldzaken Gouda
 - Opleiding tot Ervaringsdeskundige
 - 'Eigen kracht' training
- Herstelhuis de Koolmees
- Herstel & Participatie
 - Ervaringscoaches
 - Maatjesproject
 - Netwerktafel
- Medezeggenschap / Cliëntenparticipatie / Radenoverleg
- Naasten voor Naasten (ondersteuning mantelzorg, Krachtgroep)
- Inloopsprekuren Steun, Informatie & Advies, wekelijks op locaties in elke gemeente in Midden-Holland Onafhankelijke cliëntondersteuning (OCO)
- Inloopsprekuren Geldzaken Gouda
- Ontwikkeling nieuwe projecten
- Overleg en uitwisseling met de achterban
- Straatadvocaat voor volwassenen en jongeren die (bijna) dakloos en/of thuisloos zijn
- Wekelijks spreekuur voor dak- en thuislozen bij de dagopvang
- Signalering, advisering, beleidsontwikkeling
- Vrijwilligerswerk / werkervaringsplaatsen / stage

Ons aanbod en diensten zijn voor inwoners uit de regio Midden-Holland (Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Zuidplas).

Voor uitgebreidere informatie en overige actuele activiteiten, spreekuren en Ervaringscafé's tijden en locaties in Midden-Holland: www.kernkracht.nl



Tielweg 3, 2803 PK Gouda
0182 - 51 90 60
info@kernkracht.nl
www.kernkracht.nl



**HET INSTITUUT
VOOR PUBLIEKE
WAARDEN**

Oudegracht 34
3511 AP Utrecht

58247084 KVK
NL88INGB0105319775 IBAN
NL8529.44.421.B01 BTW